

PROTOCOL bij acute (dreiging van) **suicide en suicidaliteit** & **AANBEVELINGEN** bij signaleren of vermoeden van suïcidale gedachten/gedrag

Voor wie is dit protocol / zijn deze aanbevelingen bestemd?

1. Het PROTOCOL is in zijn algemeenheid bestemd voor alle medewerkers en in het bijzonder bestemd voor het Ondersteuningsteam
2. De AANBEVELINGEN zijn in het bijzonder bedoeld voor docenten en begeleiders

Doel en toepassingsgebied

1. Het PROTOCOL is bedoeld om zo optimaal mogelijk te interveniëren bij acute (dreiging van) suicide en suicidaliteit
2. De AANBEVELINGEN zijn bedoeld als handvat bij het signaleren of vermoeden van suïcidale gedachten of gedrag

Definities /begrippen

Onder suicidaliteit wordt verstaan: gedachten, gedrag of een vermoeden van gedrag dat opzettelijk zelfbeschadigend is of kan zijn zonder tussenkomst van anderen. Er is geen dodelijke afloop, maar er is wel een risico daarvoor. Twee varianten daarvan zijn:

- Suïcidaal gedrag (suïcidepoging of tentamen suicide)
- Dreigende suicide (suïciderisico; een vermoeden dat de student suïcidegedachten heeft en/of een plan heeft om zich van het leven te beroven of een poging daartoe te ondernemen)

Bij dodelijke afloop is er sprake van suicide

Vertrouwelijkheid persoonsgegevens

Wat de vertrouwelijkheid van persoonsgegevens betreft, is de basisregel dat de student moet weten dat hij wordt besproken in een intern of extern overleg, tenzij het gaat om beheersbaarheid en veiligheid (zowel voor de student als voor zijn omgeving). Bij overdracht van dossiers is toestemming van student (of bij studenten tot 16 jaar ouders) nodig.

Essentiële gegevens uit het dossier worden alleen uitgewisseld als er toestemming is van de student. Als de beheersbaarheid en veiligheid in het geding zijn of er sprake is van een bedreigde ontwikkeling kan hierop een uitzondering worden gemaakt. Het blijft echter de voorkeur hebben dat de student toestemming geeft.

Checklist beoordeling suïciderisico. N.B. Als het gaat om de vraag of er externe hulp nodig is, wordt dit risico ingeschat door een begeleider van het Ondersteuningsteam (met expertise).

1. Suïcidegedachten

- bestaan er gedachten, wensen, plannen
- wat is de inhoud van de gedachten (waar, wanneer, middel); NB: Hoe meer uitgewerkt het plan is, des te groter het risico
- zijn de gedachten uitvoerbaar (voorzorgsmaatregelen, timing, beschikbaarheid middel, dodelijkheid, reddingsmogelijkheden)
- ga ook na of student nog toekomstplannen heeft (studie, vriendschap). Geen toekomstplannen; dan groter risico

2. Eerder suïcidaal gedrag

- hoe vaak is het gebeurd, welke methode werd gebruikt (ook automutilatie valt hier onder) en wat waren de consequenties
- hoe was het verloop (voor/tijdens/na)
- welke risico's waren er en waren er nog mogelijkheden van redding ingebouwd

3. Depressiviteit: is er sprake van:

- somberheid; sombere toekomstverwachtingen
- slaapstoornissen en hierdoor vermoeidheid
- zelfverwaarlozing
- geheugenstoornissen
- hulpeloosheid, hopeloosheid. NB: Wees attent op plotselinge verandering in gedrag of depressie
- een plotselinge opleving zonder aanwijsbare oorzaak; kan betekenen dat leerling besluit heeft genomen om suicide te plegen. (Het nemen van dit besluit kan veel rust geven.)

PROTOCOL acute (dreiging van) suicide en suïcidaliteit

1. Medewerker / docent signaleert:

acute situatie van suicide / suïcidaliteit of: dreiging met suicide of: concrete plannen tot suicide (dreiging kan ook via telefoon / sociale media o.i.d.)

- a. Student heeft poging gedaan:
  - ✓ Ga na waar student zich bevindt
  - ✓ Alarmeer BHV tel:..... (via BHV 112); Indien mogelijk een ander laten alarmeren. Laat persoon die alarmeert terugkomen
  - ✓ Laat slachtoffer indien mogelijk niet alleen
  - ✓ Bij overlijden: OM hanteert protocol rouw
  - ✓ Ga naar 2
- b. Student heeft geen poging gedaan:
  - ✓ Ga (zo mogelijk) na waar student zich bevindt.
  - ✓ Bij acute dreiging bijv. per telefoon: Neem serieus. Blijf zo mogelijk even in gesprek met student zodat je weet waar hij is en wie er bij hem is. Toon begrip. Bespreek andere oplossingen, stimuleer de student daarin de regie te nemen.
  - ✓ Ga naar 2

2. Medewerker / docent schakelt altijd Ondersteuningsteam en OM in (betrek daar zo mogelijk de student zelf bij!)

- ✓ Vertel wat er aan de hand is
- ✓ Vertel waar student is (voor zover bekend)
- ✓ Vertel bij dreiging via telefoon wat je weet van de plaats waar student is en van het sociale netwerk
- ✓ Vertel of er al hulpverlening is ingezet
- ✓ Ga naar 3

3. Ondersteuningsteam(lid) / OM gaan na waar student is:

- a. Student afwezig: Ondersteuningsteam(lid) en OM sporen student op. Eerst opbellen naar student / ouders
  - ✓ Student gevonden: ga naar 4
  - ✓ Student niet gevonden: OM / Ondersteuningsteam(lid) belt ouders, huisarts of buitenschoolse crisisdienst (GGZ) tel: .... (Crisisdienst Eleos bereikbaar via algemene nummers locatie). Bel zonodig i.v.m. opsporing, politie of 112. Ga daarna naar 5
- b. Student aanwezig: ga naar 4

4. Ondersteuningsteam(lid) / OM voeren zo mogelijk een gesprek met student

- ✓ Regel achterwacht als je alleen bent, zorg dat je in ernstige gevallen met zijn tweeën bent.
- ✓ Voer gesprek met student (eventueel met ouders)
- ✓ Ga na wat er aan de hand is en wat de student wil(de) gaan doen (concreet)
- ✓ Vraag naar het sociale netwerk / directe omgeving van de student / vraag of er al hulpverlening is ingezet
- ✓ Ga na of crishulpverlening nodig is. Gebruik checklist beoordeling suïciderisico (zie pagina 1)
- ✓ Ga naar 5

5. Ondersteuningsteam(lid) / OM informeren ouders / sociale netwerk student en zorgen zonodig voor hulp / veiligheid:

- ✓ Informeer ouders en/ of huisarts en/ of buitenschoolse crisisdienst GGZ tel:...
- ✓ Bij ernstige gevallen: zorg dat je met zijn tweeën bent bij student
- ✓ Maak afspraken over het naar huis gaan of het naar de hulpverlening gaan
- ✓ Verwijs zonodig door naar externe (crisis) hulpverlening, laat de student hier niet alleen naar toe gaan
- ✓ Informeer SLB / locatiemanagement
- ✓ Laat docenten verzuimcoördinator zonodig alert zijn op gedrag + afwezigheid
- ✓ Ga naar 6

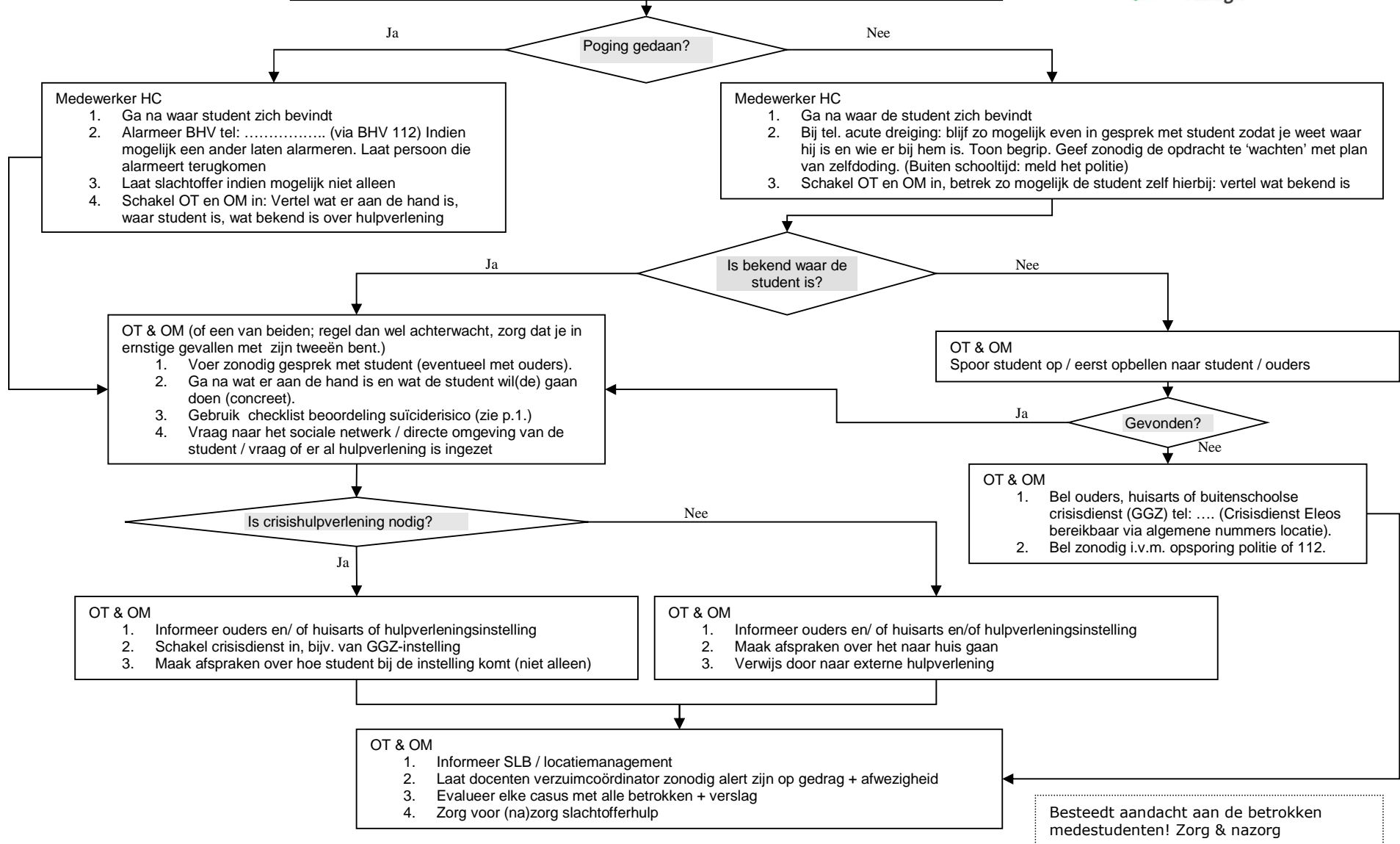
6. Ondersteuningsteam(lid) / OM evalueert elke casus met alle betrokkenen + zorgt voor (na)zorg (zonodig slachtofferhulp GGZ / GGD, denk aan medestudenten) + maakt verslag

**Stroomschema
protocol
acute dreiging
suïcide suïcidaliteit**

Medewerker
SIGNALEERT ACUTE SITUATIE VAN:

- suicide of suïcidaliteit of
- **dreiging** met suïcide (kan ook via tel / sociale media o.i.d.) of
- **concrete plannen** tot suïcide

AANBEVELINGEN bij signaleren of vermoeden van suïcidale gedachten / gedrag

1. Zie de (gedachten over) zelfdoding(s-poging) als een acute vraag om hulp.

Er zijn regelmatig jongeren die nadenken over een zelfdodingpoging. In elke klas van 30 studenten zitten ongeveer 1 à 2 jongeren die deze gedachten serieus hebben. Jongeren kunnen het leven als zo moeilijk en drukkend ervaren, dat uit dit leven stappen een redelijke oplossing lijkt. Over het verleden kunnen ze niet anders dan de negatieve dingen naar boven halen. En ook over de toekomst valt geen positief woord meer te zeggen. Hun hele toekomst ligt voor hen in duigen. Plannen maken voor die toekomst is voor hen belachelijk, want er valt niets meer te verwachten. Daarom willen ze sterven, maar vragen tegelijkertijd: "Help mij leven". Zie de zelfmoordpoging als een appèl op de omgeving, in de hoop dat er iets zal veranderen aan de situatie waarin de jongere nu zit.

2. Wees alert op signalen waarmee jongeren laten zien dat het niet goed met hen gaat:

- Er vindt een opvallende verandering in hun uiterlijk plaats
- Hun geheugen en concentratievermogen nemen af
- Hun schoolresultaten worden slechter, huiswerk maken doen ze slecht of niet
- Hun gedrag verandert zichtbaar
- Ze raken steeds meer geïsoleerd
- Ze spijbelen steeds vaker, zijn op onvoorspelbare tijden thuis
- Een plotselinge opleving kan ook verwijzen naar het hebben genomen van het besluit suïcide te plegen, dat kan iemand rust geven waarmee het lijkt alsof het beter gaat
- Mondelinge of schriftelijke aanwijzingen
- Informatie van derden met aanwijzingen.

Hoe meer van deze signalen er zijn, hoe acuter actie nodig is.

Als deze signalen niet passen bij wat de leerling normaal laat zien of als zij zich in hevigheid voordoen laat dit zien dat actie nodig is.

3. Hoe ga je als docent of begeleider een gesprek aan als je zorgen hebt en hoe reageer je als een student je vertelt over zijn gedachten / plannen?

- Wees structurerend en duidelijk. Dat wil zeggen: leg signalen die je hebt gehoord of gezien aan de jongere voor en vraag wat dat betekent. Bijvoorbeeld: 'Ik heb gezien dat je gedrag veranderd is. Hoe komt dat?' Of: 'Je bent zo stil en teruggetrokken, waar zit je toch mee?' Je probeert zelf woorden te geven aan wat de jongere je probeert te vertellen en vraagt steeds: 'Zie ik het zo goed?' Problemen worden dan bespreekbaar.
- Wees niet veroordelend, maar sensitief. Toon begrip door bijvoorbeeld te zeggen: 'Wat heb jij het moeilijk. Wat zit jij met veel vragen. Ik kan me voorstellen dat je daar niet meer over heen kon kijken. Wat kan ik voor je doen?'
- Ga niet over de waarde van het leven in discussie. Maar wel: 'Tjonge wat schrik ik hier van. Ik wist niet dat je zo eenzaam was.'
- Denk niet dat je door te praten over zelfdoding de jongere op een idee brengt. Iedereen heeft in zijn omgeving wel iemand die met suïcide te maken heeft gehad. Het onderwerp zelfdoding vermijden zorgt ervoor dat je de jongere in zijn isolement laat. Dat moet juist doorbroken worden, waarmee ook wordt aangegeven dat de jongere er toe doet en dat er wegen zijn tot hulp..
- Vraag concreet aan de student welke gedachten hij heeft en of er concrete plannen zijn. Vraag wat hij dan van plan is en of hij de middelen tot zijn beschikking heeft.
- Laat een student niet alleen naar huis gaan bij een suïcidedreiging. Er is sprake van een suïcidedreiging als de gedachten of plannen concreet en actueel zijn of als de student dreigt met suïcide. Wees extra alert als er al sprake is van suïcidaal gedrag, zoals automutilatie en / of wisselingen in gedrag of depressie. Volg in deze gevallen of bij twijfel meteen het bovenstaande **PROTOCOL acute (dreiging van) suïcide en suïcidaliteit**. Dat betekent: betrek meteen het Ondersteuningsteam en de Opleidingsmanager hierbij.
- Beloof nooit geheimhouding, maar beloof zorgvuldigheid.
- Vraag in alle gevallen Ondersteuningsteam om advies. Meer professionele ondersteuning is te vinden op www.MentalHealthOnline.nl en <https://www.113.nl>

Gebruikte afkortingen: OT= Ondersteuningsteam op de locatie van het Hoornbeeck College; OM=Opleidingsmanager; GGZ= Geestelijke gezondheidszorg